

Innhold

Forord	15
Strukturen i boka	15
Kapittel 1	
Forebygging og intervensjon	17
ERLING ROLAND	
Problemene	18
Disiplin	18
Mobbing	18
Koplede problemer	18
Hemning og aggresjon	19
Hemninger	19
Kollektivet	20
Legitimering	20
Vanen	20
Dehumanisering	20
Sløvhetens gåte	20
Aggresjon	21
Reaktiv aggressivitet	21
Status	23
Individrettede tiltak	23
Systemtiltak	24
Kjernegruppen	25
Randsontiltak	25
Primær randsone	25
Sekundær randsone	25
Synergiske tiltak	25
Serietiltak	25

Simultane tiltak	26
Serietiltak og simultane tiltak	26
Aktørmodeller	27
Effekten og verdigheten	28
Referanser	29
Kapittel 2	
Juridiske spørsmål knyttet til elevens psykososiale miljø	31
HJALMAR ARNØ	
Sanksjoner.	32
PPT	33
Ansatt	33
Klagerett	34
Hvordan klage.	36
Fylkesmannen som klageinstans	36
Uttalelse fra Sivilombudsmannen	37
Fylkesmannen som tilsynsmyndighet	38
Bruk av fysisk makt	39
Skader som følge av mobbing	41
Delt bevisbyrde	42
Referanser	42
Kapittel 3	
Prosjekt stopp mobbing.	43
ERLEND MOEN	
Handlingsløypa	44
Et eksempel fra virkeligheten.	44
Planlegging	45
Intervensjon	47
Oppfølging	48
Alvorligheten avgjør tiltakene	50
God start.	51
Autoritative samtaler	52
«Catch the children being good»	53
Prosjekt som arbeidsform mot mobbing	54
Prosjektplan «Stopp mobbing»	55
Konklusjon	58
Referanser	58

Kapittel 4**Snumetoden i tøffe klasser. 60**

BENTE BAKKEN OG ERLING ROLAND

Innledning	60
Indirekte og direkte autoritetstap.	60
Prosessen.	61
Fase 1 Avklaring.	61
Elevkollektivet	62
Fundamentering	63
Fase 2 Kartlegging, kompetansebygging og handlingsplan .	64
Steg 1 Kartleggingen.	64
A. Relasjoner – hvem er sammen med hvem?.	64
B. Maktforholdene	65
C. Elever med proaktive/reaktive aggresjonstrekk. . .	66
D. Mobbing – skjult/åpen mobbing.	67
E. Elever med lærevansker	68
F. Kollektive oppfatninger (K – kollektivmodellen). .	68
Observasjon i klassen	69
Steg 2 Kompetansebygging.	70
Autoritativ klasseledelse	70
Handlingsplanen	71
Mål for arbeidet	71
Strukturer/rutiner	72
Vedlegg til handlingsplanen: tiltak overfor enkeltelever.	72
Fase 3 Endringsdag og foreldremøte.	73
Planlegging av snudagen	74
Elevundersøkelsen.	74
Ny start i klassen.	74
Foreldremøtet	75
Fase 4 Evaluering og justering	76
Litteratur.	76

Kapittel 5**Mobbearbeid i en flerkulturell skole 78**

JAN MOEN

Innledning	78
Rektor.	79

Klassen	80
Metodeutviklingen	81
Intervju med elevene	81
Ondsinnet erting	83
Fysisk plaging	84
Oppsummering så langt	85
Hvordan kan plageren få et eierforhold til eget endringsarbeid?	85
Hvordan skape forpliktelse til eget endringsarbeid?	87
Samarbeid med foreldre	88
Hvordan gikk det?	90
Skoledata	91
Kommentarer	92
Diskusjon	93
Lærernes holdninger	93
Elevenes innsikt	93
Ethiske dilemmaer	94
Rektors rolle	95
Systemsvikt	96
Oppsummering	97
Referanser	98
 Kapittel 6	
Endring av læringsmiljøet	99
<i>i klasse 6A på Skarven skole ved hjelp av Tromsø-modellen som metode</i>	
GUNN-BRITT EIKJOK ANDREASSEN	
Innledning	99
Klasse 6A på Skarven skole	100
Problemstillingen	100
Tromsø-modellen	101
Oktober	102
Faste arbeidsmøter mellom skolen og KUTT	102
Samarbeidet mellom rektor og KUTT starter	103
Samarbeidsmøte mellom rektor, foreldrekontaktene, FAU-leder og KUTT	103
Det første arbeidsmøtet med rektor, lærerne og KUTT	103
Lærernes felles refleksjonstid	106
Rektor har fått et nytt arbeidsproblem	107

November	107
Det tredje arbeidsmøtet holdes den tredje uken i november	108
Desember	109
Klassens språkkultur som tema for foreldremøtet, et felles møte mellom barn, foreldre, lærere og rektor	109
Lærernes, foreldrenes og barnas felles arbeid etter det første møtet	113
Det fjerde arbeidsmøtet holdes i midten av desember, like før juleferien	113
Begrepsforklaring: proaktiv og reaktiv aggresjon	115
Januar	115
Det femte arbeidsmøtet	115
Det andre foreldremøtet mellom rektor, lærere, elever og foreldre i januar	116
Januar, februar og mars	117
Møter med foreldre	117
Refleksjoner over brobyggingen fra å være skolens «verstingklasse» til å bli skolens «englebarnklasse»	117
Fra skolens verstingklasse til felles nyskriving av klassens historie: «englebarnklassen»	117
Konklusjon	118
Referanser	119

Kapittel 7

«Eg må være slik dei trur eg er» – en refleksjon for læreren

i møte med eleven	120
-----------------------------	-----

GRETE DALHAUG BERG

Pygmalion i klasserommet?	120
Hva så med Pygmalion?	121
Om å vite	124
Hva må til?	126
Refleksjon over praksis, individuelt og kollektivt	127
«Fremsnaking»	130
«Banking time»	132
Mentor for læreren?	133
Avsluttende kommentar	134
Referanser	134

Kapittel 8**Løpe baklengs** 136

JAN ARILD GUNDERSEN

«Historien om Petter» 138

Peters første møte med skolen – og vice versa 139

Hvordan få Petter til å løpe framlengs? 140

Naturskolen 141

Konfliktnivået i klassen økte. 142

Tiltak mot klassen – SPT (sosial persepsjons trening) 142

Introduksjon til SPT 143

Identifisere følelser 143

Åpne og skjule regler. 143

Kulturelle forskjeller 143

Bakgrunnsvariabler 143

Tanker – følelser – signaler – handlinger 144

Å tolke andres intensjoner. 144

Tankefeller 144

Timing – rett tid og sted 144

Konsekvenser – hva hvis 145

En god arena er et sted der du lykkes 145

 Så snart du stoler på deg selv, vil du vite hvordan
 du skal leve (Goethe) 146

Hvorfor lykkes noen, og andre ikke? 147

Årsaksreduksjon 148

Om å lykkes i A4-skolen 148

Referanser 150

Kapittel 9**Tuppen og Lillemor** 151

RAGNVALD MADLAND

Første møte 151

Trygt og godt 152

Den lille skolen 153

Men ingen så noe. 154

Tuppen og mor 155

Forbønn på Facebook. 156

Tuppen står fram 157

På handelslaget 157

Garnnettet	157
Hvem er offer?	158
Lærerens rolle.	159

Kapittel 10

Bygdedyret.	162
----------------------------	------------

ERLING ROLAND

Bygda	162
Elins familie	162
Kort møte med rektor	163
Elin	163
Mobbemønsteret	163
Besøk hos Elins foreldre	164
Middag med lokalkjente	164
Personalseminar om mobbing	165
Hver til vårt	165
Ti dager senere: planmøte på hotellet	165
Utvidet FAU	166
Seminar om klasseledelse og intervensjon	166
Tilbake til Kroken gård	166
Bygdedyret	166
Briefing av kjernegruppen	167
Skoleforeldermøtet	167
D-dagen	168
Plagerne konfronteres	168
Sover bygdedyret bare?	169

Kapittel 11

På lavest mulig nivå?	170
--	------------

ERLING ROLAND

Fortløpende, episodisk problemløsning	171
Bråk	171
Asymmetrisk kommunikasjon	172
Det risikable påbudet.	172
Spørsmål	173
Konstatering	173
Ord og tegn	173
Blikk	173

Bevegelse	174
Navn	174
Adresse	174
Demping og konfrontering	175
Demping	175
Konfrontering	175
Stress og aggresjon	175
Mobbing	176
Avdekking	176
Intervensjon	176
Rituelle tiltak og resistens	176
Reaktiv resistens	177
Proaktiv resistens	177
Snuoperasjonen	177
Prosjektgruppa og fasene	178
Startanalyse og rolledeling	178
Analysen	178
Mobbing og disiplinproblemer	178
Elevkollektivet	179
Antagonistiske subkulturer	179
Foreldrekollektivet	179
Analyseverktøyene	180
Rolledeling	180
Autoritet	180
Habilitet	180
Fastsette rollene	180
Innhenting av informasjon	181
Spørreundersøkelse	181
Spekter	182
Elevsamtaler	185
Tekster	186
Observasjon	186
Bruken av informasjon	187
Alliansebygging	187
Individuelle samtaler	187
Oppdrag	188
Læringsstøtte	188
Oppmykning	188

Mobbeofre	189
D-dagen	189
Indusert vakuum	189
Konfrontering	190
Restart	191
Autoritetssmitte	191
Motstand	191
Rehabilitering	192
Kasusbasert læring	192
I etterkant	193
Undervegs	194
Hjelp utenfra	194
Kompetanse	194
Autoritet	194
Habilitet	195
Referanser	195